

nami, ono sunkovito prehajanje iz obupa v pričakovanje, one težke bolesi, ki so se ob prvih solčnih žarkih spremenile v prešerno popevko vaške harmonike. Temu primerno je njegov stil nasičen, gost, močan, suvajoč, kiklopsko premikajoč gore, včasih pa nežen do razbolele sentimentalnosti, vriskajoč v prešernem veselju. Prava slika naše duše v onih dneh, ko smo se bali in veselili, obupavali in pričakovali.

Človek je vesel poti, ki se Levstiku odpira, če bo znal umno izrabljati svoje moči in z resno disciplino ravnati tok svoje bogate fantazije.

J. A. G.

Ivan Albreht: Slutnje. V Ljubljani 1919. Natisnila in založila »Zvezna tiskarna«. Str. 82. K 4.—

Naslov te pesniške zbirke je srečno izbran. Vsa knjižica prekipeva nejasno opredeljenih zaznav in čustev, nasprotujočih si rečenic. „Sem pač poet“, tako se završava v Moletovem načinu zadnja in uvodna pesnitev: v tem okviru je potemtakem možno razporediti valovito razgibanost individualnih notranjih doživljajev. „Slutnje“ so poklonjene „njej, ki živi z menoj“, za motto pa bi lahko stala štirivrstnica str. 33. Značilen je za Albrehta padec od viška diti-rambnih granesov „Večer je tih ...“ na sledečo misel grenkobne primesi (56). Za vriskom veselja ga pretrese mračen vzdih. Za črnogledim in sanjavim bo-sjaštvom (5) prikipi pohtevica po svetu in radosti (12):

Vzemi, življenje, objemi me, primi,
da se še enkrat vsa kri raziskri mi,
v ognju vzplamtijo mi bolne oči ...

In to vkljub temu, da očita pozemskemu človekovanju: Trpko si, mrzlo in trdo —, navzlic sentenciozni iveri: Bolestna je življenja cesta. Čez nekaj časa srečate vse bolj samozavesten nazor: Saj kdor živi, ta ni ubog (Dva lista). Filozofija naše eksistence je morda obsežena v prašanju: Smo hip ...? (18). V ostalem pa izraža uspeli sonet o večnem dvomu izvrstno glavne poteze Albrehtovega ustrojstva (16):

Ah, kaj so našega ponosa dela
in kje je pot do večnega izvora,
ki se razum mu ukloniti mora?!

Temà, temà — in ni resnice v duši!
Kar misel zida, v hipu spet razruši,
in vse je kakor dih, kot kup pepela.

Tupatam seveda naletite na lahnejše modrovanje (20): „poljubčke vincu krademo“, ali:

In to je misel zadnja še,
da je lepo na sveti!
Sladko lagati vsenavzkriž,
pod krinko pa — živeti!

„Bolnik sanjav, napol objet od smrti“, je namreč i zmožen prisvojiti si uporabno tolažbo Aškerčeve Anke: prva nisi, zadnja ne na svetu (21). Saj boj za obstoj naravnost izziva podobno stališče:

A prišel je Spak, se smejal pod bremenom,
pobratil se s sabo, z ljudmi in z vremenom —
in, kot je bil majhen, je vendar obstal.

Malone vse strani so preprežene in premrežene s takovimi aforizmi, zlasti pa poglavje „Iz dnevnika“, ki vseblja tudi nekoliko stihov o družbeni bedi, o strojih, o lačni deci . . . žena hrani pod srcem mi novo skrivnost (28). Pride vojna — kri, potem vojna — glad, nato karakteristično megleni verzi o prostituciji. V narodnem duhu je spočeta tožna popevčica (25), redkoma ter izjemoma je vsejana kakšna naivna in šegava v Murnovem ali Kettejevem slogu.

Dobršen prostor zavzema odstavek „Ljubezen“ z razposajenimi gazelicami kakor jih poznamo pri pokojnem piscu zvočnih sonetov „Adriji“. Sledi jim poskus zanosne „visoke pesmi“; ena najbolj ljubkih in zdravih utegne biti (51):

Dva metuljčka — tvoji očki —	Čiri, čiri
biserni draguljci.	— v žitu se oglašá muren —
Smeh mladosti: v vročem zraku	ne za dva, za tri, za štiri
vabijo kraguljci.	ne za dva — za štiri, štiri!

Prijetni vtis se nam malce skali, ko naletimo na reminiscence iz Župančiča ali drugih, na pr. Mačice so šle na vrbinje (53). Pogojena se mi zdi večno sveža privlačnost obeh spolov:

O, žena, žena — glej, kako velika
mladosti moje moč kipi,
mene je strah strasti in krika
in lastne se bojim moči . . . (61).

632 Mnogokrat imaš občutek o bolehnem organizmu, odtod ona bojazen pred koncem lepote in ljubavi (55, 63). A vzlic osebni plahosti, zbeganosti, se možki pred družico vendar junači, jo bodri in sokoli (64) . . . Pri mladem možu pa je presenetljiv pojav ta obširni ciklus „Smrt“. Premišljevanje o gonobi in poginu v takem obsegu je tuje zdravim možganom, ki jih niso zmešali doktrinarski asketi. V pričujočem slučaju so razglabljanja očitno fizičnega izvora, ne toliko transcendentalnega. Neglede na to nas ne gane findesièclesko spogledovanje z belo ženo (69), nas malo prepriča „iskanje“ smrti (70); najbolj zadene v živo pač ona na str. 74, enako pozdrav materi zemlji, p. 71:

Zdrava, kraljica, devica in mati,
dala si luči medlečim očem,
dala moči si tem mojim rokam —
bodi v ljubezni mi zvesta,
zemlja, kipeča nevesta!

Albrehtova lirika se izliva večjidel v prostih verzih, še bolj svobodnih mimo Glaserjevih, obenem pa tudi bolj turobnih: „nočni tečaj“ njegove psihe je bolj razvit nego solnčni pól. Nedostatek nadpisov in številni beli listi ne štejejo ravno za napredek. Gladki in prosojni papir ni kdovekaj prikupljiv.

A. Debeljak.

Dragiša V. Vasić: Karakter i mentalitet jednog pokolenja. Štamparija „Karadžić“ u Novom Sadu. 1919. Cena 5 din.

Ta XVI + 192 strani obsegajoča knjiga je analiza, razlaga značaja srbskega naroda, oziroma njega sodobnega pokolenja. Analiza srbskega značaja,